

Co je to **Krokodýlí rostlina** a **Zelený parašutista** a máte je ve vaší školce?

Znáte náduť madagaskarskou? Jedná se o velmi pozoruhodnou rostlinu, jež přežije v téměř každých podmínkách. Víte, proč se jí říká Zelený parašutista nebo Matka tisíců? A jak snadno rozmnožit oku lahodící fialku africkou? Obě tyto rostliny jsou vhodnými zelenými přáteli do školky. Pojďte se o nich dozvědět více!

KATEŘINA JANČAŘÍKOVÁ

Náduť kalanchoe

Předškolní děti se zajímají o rodičovství, maminky, tatínky, děti nebo mláďata. I rostliny se – samozřejmě svým vlastním způsobem – rozmnožují a nečekaně často i starají o potomky. V zimním období můžeme dětem některé z nich představit. V tomto příspěvku bych ráda představila běžné pokojové rostliny, které se velmi dobře **rozmnožují vegetativním způsobem**, náduť madagaskarskou, rostlinu, jež se dokonale stará o svá „miminka“, a africkou fialku, která dokáže regenerovat z téměř každého ulomeného lístku. Obě můžeme snadno a rychle v mateřských školách s dětmi rozmnožovat.

Náduť madagaskarská

Bryophyllum daigremontianum (dříve **Kalanchoe daigremontiana**) nebo také **kolopejka** je pozoruhodná rostlina z čeledi tlusticovité (Crassulaceae) a řádu lomikamenotvaré (Saxifragales), která pochází z Madagaskaru. Náduť je velmi odolná. Snáší teploty vysoké, ale přežije

i mrazíky. Má ráda plné slunce, ale přežije i v polostínu. Jako sukulentní rostlina snáší nedostatek vláhy, ale hojná zálivka ji neohroží.

Náduť má celou řadu různých přezdívek. Říká se jí například **Krokodýlí rostlina**, protože její listy připomínají hlavy krokodýlů, nebo **Pokojevý ženšen**, jelikož má mnohé léčivé účinky, či **Zelení parašutisté**, poněvadž malé rostlinky opadávají.

Také se jí říká **Matka tisíců** (Mother of thousands), protože na zubatých listech se spontánně tvoří malé dceřiné rostliny, které – když vyrostou – vytvoří ještě na mateřské rostlině dva nebo i více listů a kořínků. Malé rostlinky v okolí mateřské rostliny opadávají, a když mají příležitost, rychle rostou a na svých zubatých lístcích tvoří dceřiné rostlinky a cyklus se opakuje... Při pěstování v kořenáčích opadávají v jejich okolí, na parapet či na stůl. Možná by se mohla

jmenovat i Zkouška trpělivosti, protože umí pořádně potrápit paní uklízečku, jež se musí s přebytkem malých dceřiných rostlinek na parapetu či na stole vypořádat. Přesto ji doporučuji pěstovat ve školkách, jelikož může dobře posloužit jako modelový příklad rostliny **s téměř „mateřským chováním“**. Věřím, že jistě přijdete na způsob, jak nadbytečné malé rostlinky rychle uklízet.

S dětmi můžeme náduť pozorovat, pečovat o ni. Můžeme si také připravit některé řízené aktivity.

Rozvoj dovedností dětí

Ptejte se dětí: „Jak by se mohla jmenovat?“ Podporujte je verbálně i neverbálně tak, aby se rozmluvily a vymýšlely rostlince další různá jména či přezdívky.

Trhání či sbírání malých dceřiných rostlinek podpoří rozvoj jemné motoriky,

včetně klešťového úchopu. Umožněte dětem vybrat si dceřinou rostlinku, zasadit ji a pečovat o ni v kořenáčku označeném jejím jménem. Pěstování vlastní rostlinky podporuje získání vztahu k ní.

Podpora matematické gramotnosti

Nasypejte před děti mladé dceřiné rostliny. Vyzvěte je, aby je seřadily podle velikosti či aby na papírovou podložku daly stejný počet rostlin, kolik mají prstů na jedné ruce (na obou rukách).

Africká fialka

Streptocarpus sect. Saintpaulia je oblíbená pokojová rostlina z čeledi podpětovité (Gesneriaceae) z řádu hluchavkotvaré (Lamiales). Myslím, že se s ní setkal téměř každý. I když její český název naznačuje příbuznost s českými fialkami, tedy violkami (*Viola* sp.), ve skutečnosti příbuzné nejsou. Violky jsou z čeledi violkovité (Violaceae) a řádu malpigiotvaré (Malpighiales). Spojuje je jen barva. A to ještě ne všechny.

Africká fialka pochází, jak již název napovídá, z Afriky. Koncem 19. století ji v horách Usambara v Tanzánii sebral a do muzeí v Londýně a v Berlíně za-

slal amatérský botanik a německý koloniální úředník baron Walter von Saint Paul-Illaire (1860–1940). V Německu dostala oficiální latinské jméno od ředitele Královské botanické zahrady v Berlíně Hermana Wendlanda.

O třicet let později se začali o fialku zajímat šlechtitelé z Los Angeles a pečlivou pěstitelskou prací **vyšlechtili kvalitní pokojové rostliny**, odrůdy a hybridy s různými jmény jako Blue Boy, Pink Beauty a mnohé další, které dnes znáte možná z vlastních domácností nebo škol. Smutným paradoxem je, že africké fialky jsou na původních stanovištích **na pokraji vyhynutí**.

Africká fialka je rostlina pokojová, je možné ji dobře pěstovat celoročně v bytech. Potřebuje hojnost slunce. Ideální pro ni je parapet okna orientovaného na jih či jihozápad. Zalévá se do misky pod kořenáčem. Když **ulomený list** dáme do vody, vypustí kořínky. Po zasazení do půdy se u jeho úpatí vytvoří poměrně rychle malá dceřiná rostlinka.

S dětmi můžeme africké fialky pozorovat, pečovat o ně. Můžeme pozorovat, co se stane, když **list zasadíme hned po utržení**, nebo co se stane, když list položíme na vlhkou půdu v kořenáči. Můžeme si také připravit některé řízené aktivity.

Rozvoj dovedností dětí

Vyprávějte dětem příběh Jak fialka dostala vědecký název.

Vymýšlejte, jak by se jmenovaly rostliny, kdyby byly pojmenovány na počest dětí. Můžete využít jak křestní jména, tak příjmení.

Přemýšlejte o dalších pokojových rostlinách ve vašem okolí. Čím mohou být pro děti zajímavé? Co na nich lze dobře demonstrovat? Jak je využít pro rozvoj motoriky, komunikačních dovedností nebo gramotnosti?

Nechte děti zalévat fialky do podmísek, je to poměrně náročné na koordinaci ruka – oko – hlava. Předškoláci se musí hodně soustředit, aby se strefili a nepřelili.

Umožněte dětem vypěstovat si vlastní fialku z listu. Pomozte jim projít celým procesem od utržení listu přes růst kořenů, zasazení do kořenáče, vytvoření dceřiné rostliny, její růst až vykvetení a případné darování listu někomu dalšímu. Vypěstování vlastní fialky podporuje vytváření vztahu k ní a rostlinám vůbec a učí děti „jak to chodí“ při vegetativním rozmnožování rostlin.

Podpora matematické gramotnosti

Vyzvěte děti, aby seřadily utržené listy před jejich umístěním do vody podle velikosti nebo podle délky stopky či podle barvy. ■

Autorka působí na katedře biologie a environmentálních studií, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

Zdroje

- Anon. *Mother of Thousands (or Millions) Plant Care* – How to Grow Kalanchoe. leafyplace.com/mother-of-thousands-plant
- Pilon, F. (2012). *Saintpaulia. The history and origin of the African Violet*.
- Wikipedie